

معرفی رشته

مهندسی

آشنایی با رشته و شغل مامائی

هدف

در هر لحظه ، نوزاد یا نوزادانی در گوشه و کنار دنیا متولد می‌شوند. حادثه‌ای که کثرت و قدمت آن باعث شده است تا عظمت این بزرگترین معجزه خلقت از چشمها پنهان بماند. تولد بزرگترین ، باشکوه‌ترین و بحرانی‌ترین لحظه زندگی و قدیمی‌ترین تجربه بشری است و در میان مشاغل نیز مامایی (در شکل سنتی آن) یکی از قدیمی‌ترین مشاغل است . زیرا از قدیم، عده‌ای از زنان بودند که به دلیل تجربه بسیار و اطلاع از داروهای گیاهی و تاثیرات آنها، به زنان دیگر کمک می‌کردند تا وضع حمل آسان‌تر و ایمن‌تری داشته باشند.

امروزه مامایی دانشی است که بر مشاهده ، آموزش، پیشگیری ، تحقیق، تشخیص و درمان استوار شده است.

حیطه رشته مامایی

مامایی رشته ای است که نقشهای بسیار گسترده‌ای اعم از نقش مشاوره‌ای، آموزشی، مراقبتی، حمایتی، درمانگری و تحقیقاتی دارد. البته تمامی این نقشها در ارتباط با مادر و کودک مفهوم پیدا می‌کند یعنی ماما به مشاوره قبل، بعد و هنگام ازدواج، آموزش نحوه تنظیم خانواده، مراقبت در دوران بارداری، زایمان طبیعی و مراقبت بهداشتی مادر و کودک و آموزش به دختران در زمینه بهداشت دوران بلوغ و بعد از آن می‌پردازد.

«حیطه رشته مامایی از دوران قبل از حاملگی شروع می‌شود و تا پس از زایمان و ۶ سالگی کودک ادامه پیدا می‌کند.

در دوران قبل از حاملگی: ماما به مشاوره با زنان علاقه‌مند به بارداری و شناسایی زنان پر خطر از نظر بارداری و زایمان می‌پردازد و آنها را به متخصص مربوط ارجاع می‌دهد. در مرحله بعد از حاملگی مراقبت از زنان باردار در درمانگاهها با کلینیک‌های مراقبت از بارداری بر عهده ماما است. در این دوران خانم باردار در فواصلی معین که ماما مشخص می‌کند به کلینیک مراجعه کرده و معاینه می‌شود تا ماما ضمن معاینه، مشاوره و آزمایش از سلامت مادر و جنین مطمئن گردد و در صورتی که خطری مادر یا جنین را تهدید می‌کند زود تشخیص داده و از عواقب جدی و وخیم آن جلوگیری نماید. ماما همچنین می‌تواند در زمینه‌های مختلف مانند تغذیه، بهداشت فردی، ورزش، تکنیک‌های تنفس و اطلاع از سلامت جنین به مادر آموزش داده و او را برای زایمان آماده سازد.

پذیرش مادرجهت زایمان: از پذیرش مادر در اتاق درد شروع شده و به وضع حمل در اتاق زایمان خاتمه پیدا می‌کند. در این مرحله ماما بررسی‌های اولیه را انجام می‌دهد و پس از اطمینان از آمادگی مادر برای زایمان و سلامت مادر و جنین همچنین اطمینان از یک زایمان طبیعی مسوولیت زایمان را برعهده می‌گیرد.

در این مرحله اگر زایمان با مشکلی روبرو باشد مثلاً جنین در حالت طبیعی نبوده یا مادر بیماری خاصی مثل بیماری قلبی پیشرفته داشته باشد یا اینکه نیاز به سزارین باشد، این وظیفه پزشک زنان و زایمان است که مسوولیت زایمان را در بیمارستان یا زایشگاه برعهده بگیرد.

مرحله بعد از زایمان: کنترل سلامت نوزاد و مادر و آموزش نحوه رسیدگی و چگونگی نگهداری فرزند برعهده ماما است.

واحد بهداشت مادر و کودک: در این مرحله تعیین وضعیت رشد و تکامل کودک شامل رشد فیزیکی و تکامل‌های اجتماعی، رفتاری و گفتاری از ۵ روزگی تا ۶ سالگی و واکسیناسیون کودک برعهده ماما است. از سوی دیگر بخشی از کار ماما به زنان بر می‌گردد. در این بخش ماما در درمانگاه‌های زنان یا در مطب‌ها خصوصی به پیشگیری‌های اولیه از سرطان دهانه رحم و پستان پرداخته یا در مراکز نازایی به عنوان مشاور نازایی فعالیت می‌کند.

آینده شغلی، بازار کار، درآمد

از مراکزی که یک ماما می‌تواند در آنها مشغول به کار شود، می‌توان به بیمارستانها، زایشگاهها، درمانگاهها و مراکز بهداشتی و طرح پزشک

خانواده اشاره کرد. همچنین ماما طبق قوانین حاضر در صورت داشتن مدرک کارشناسی می‌تواند مطب دایر کرده و در آن به ارائه خدمات بهداشتی و درمانی بپردازد.

توانایی‌های جسمی ، علمی ، روانی و ... مورد نیاز و قابل توصیه

رشته مامایی نیاز به علاقه و احساس مسوولیت بسیار دارد . برای مثال یک ماما بدون عشق و علاقه لازم نمی‌تواند فریادهای ناشی از درد یک زائو را تحمل کند و پاسخگوی نیازهای او باشد.

«رشته مامایی عشق و علاقه و صبر و حوصله بسیار بالا می‌خواهد چون یک خانم در حال زایمان شرایط بسیار حساسی دارد و بسیاری از حرفها یا حرکاتش در اختیار خودش نیست و یک ماما باید در حد امکان با صبر و حوصله بسیار به او آرامش و قوت قلب بدهد و توجه داشته باشد که مسوولیت جان دونفر یعنی مادر و جنین او را بر عهده دارد. همچنین یک ماما باید بسیار باهوش و نکته‌سنج باشد و از مقابل مسائل هرچند که کوچک باشد به سادگی نگذرد ، زیرا خیلی از مسائل یا علائم کوچکی که در هنگام بارداری یا زایمان ظاهر می‌شود، در صورت عدم توجه می‌تواند خطرات جانی برای نوزاد یا مادر به دنبال داشته باشد.

دانشجوی مامایی باید از نظر جسمی و روحی سلامت کامل داشته و از روابط اجتماعی خوبی برخوردار باشد چون مشاوره و آموزش بخش مهمی از کار یک ماما است».

گفتنی است که رشته مامایی تنها از بین داوطلبان زن دانشجوی می‌پذیرد.

وضعیت ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر: (کارشناسی ارشد و ...)

در حال حاضر گرایش های مختلفی در حوزه های تخصصی مامایی در مقطع کارشناسی ارشد برای ادامه تحصیل کارشناسان مامایی در کشور تعریف شده است:

الف- کارشناسی ارشد مامایی در پنج گرایش شامل: آموزش مامایی، بهداشت باروری، مامایی قانون، مدیریت در مامایی و مامایی جامعه نگر

ب- کارشناسی ارشد مشاوره در مامایی که از سال ۱۳۹۰ به تصویب شورای عالی برنامه ریزی رسیده است دانش آموختگان این رشته علاوه بر مهارت و دانش مامایی مجهز به توانمندی های خاص مشاوره ای و روانشناختی در حیطه مامایی هستند.

در مقطع دکتری تخصصی در حال حاضر دو رشته دکتری مختص دانش آموختگان رشته های کارشناسی ارشد موجود است:

الف: دکتری بهداشت باروری که دانش آموختگان آن علاوه بر دارا بودن دانش و مهارت های مرتبط با سلامت باروری، جنسی و مامایی قادر خواهند بود به عنوان عضو هیئت علمی آموزشی جذب دانشگاهها گردند

مسئولیت آموزش آکادمیک و پژوهش در حوزه های مربوطه را عهده دار شوند در ضمن این دانش آموختگان این رشته همچنین قادر خواهند بود در حیطه سیاستگذاریها و مدیریت و برنامه ریزی های مرتبط با سلامت باروری با وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی همکاری نمایند

ب- دکترای مامایی که در سال ۱۳۹۴ به تصویب شورای عالی برنامه ریزی رسیده است پس از اتمام تحصیلات در مقطع کارشناسی ارشد رشته ی مامایی ، می توان به آن راه یافت . دانش آموختگان این مقطع علاوه بر دارا بودن مهارت های تخصصی در حوزه مامایی و بویژه زایمان طبیعی قادر به انجام فعالیت به عنوان هیئت علمی در سطح دانشگاهها بوده و می توانند آموزش تخصصی و آکادمیک در حیطه زایمان طبیعی و فیزیولوژیک را انجام داده ؛ علاوه بر انجام پژوهش و تولید علم در حیطه مربوطه، و مدیریت در حوزه های مامایی را به عهده گیرند

تعریفه ماما (midwife)

ماما به شخصی اطلاق می شود که تحصیلات مامایی را در حد کارشناسی و کارشناسی ارشد برابر مقررات در مراکز آموزش داخلی و خارجی به پایان رسانیده و موفق به اخذ پروانه رسمی مامایی از مقامات صلاحیت دار مربوط شده باشد.

او باید قادر به نظارت، مراقبت و توصیه به زنان در دوران بارداری، زایمان و دوره بعد از زایمان، هدایت زایمانها با مسئولیت خود و مراقبت از نوزاد و شیرخوار و کودک زیر ۶ سال باشد. این مراقبت شامل پیشگیری، کشف حالات غیر طبیعی در مادر و کودک، فراهم ساختن کمکهای پزشکی و

اجرای اقدامات اورژانس در نبود کمک پزشکی می باشد.
او وظیفه مهمی در مشاوره و آموزش بهداشت نه تنها برای زنان بلکه برای خانواده و جامعه دارد. کار ماما باید شامل آموزش دوران بارداری، آماده کردن والدین برای پذیرش وظایف پدری و مادری بوده و به تنظیم خانواده و مراقبتهای کودک و بعضی از موارد بیماریهای زنان گسترش یابد.

او می تواند در بیمارستانها، درمانگاهها ، واحدهای بهداشتی، منازل (مشاوره مامایی و زایمان در منزل) و هر شکل دیگری از ارائه خدمات مامایی کار کند.

مسئولیت های ماما :

هر ماما مسئول حفظ صلاحیت حرفه ای است . حدود فعالیت ماما به وضوح در قوانین مامایی و در کد شغلی مطرح شده است.
مسئولیت حفظ و نگهداری گزارش ، مسئولیت در برابر خانواده ،مسئولیت در قبال حرفه ، مسئولیت در مقابل جامعه به عهده وی است.